

PLAN TERRITORIAL DE EMERXENCIAS TRANSFRONTEIRIZAS

RESUMO

Interreg
España - Portugal

Fondo Europeo de Desarrollo Regional
Fundo Europeu de Desenvolvimento Regional

UNIÓN EUROPEA
UNIÃO EUROPEIA

ARIEM +

Índice

1. DEFINICIÓN E OBXECTIVOS	2
1.1. OBXECTIVOS	2
2. INFORMACIÓN TERRITORIAL.....	3
3. IDENTIFICACIÓN E ANÁLISE DE RISCOS.....	4
3.1. IDENTIFICACIÓN	4
3.2. ANÁLISE DOS RISCOS.....	5
3.2.1. Índices empregados	5
3.2.2. Risco potencial de emerxencia.....	6
3.3. ANÁLISE DE RESULTADOS	10
3.3.1. Castela e León	10
3.3.2. Galicia.....	10
3.3.3. Portugal	11
4. ESTRUTURA DO ÓRGANO DE DIRECCIÓN DO PLAN	11
4.1. ESTRUTURA, ORGANIZACIÓN E FUNCIÓN DOS ÓRGANOS DE DIRECCIÓN.....	11
4.1.1. Estrutura organizativa	11
4.1.2. Dirección do plan	12
4.1.3. Definición do plan	12
4.1.4. Funcións do director do plan	12
4.1.5. Comité asesor.....	13
4.1.6. Gabinete de comunicación.....	13
4.1.7. Centros de Coordinación Operativa	13
4.1.8. Posto de Mando Avanzado e Coordinador de operacións	13
4.1.9. Grupos de Acción	14
4.2. ANÁLISE DAS POSIBILIDADES DE ESTABLECEMENTO DUNHA REDE DE MANDO OPERATIVO ÚNICO	14
5. DEFINICIÓN DO PLAN OU SISTEMÁTICA DE ACTUACIÓN FRENTE ÓS RISCOS DETECTADOS	15
5.1. ESTABLECEMENTO DAS DISTINTAS FASES E OPERATIVAS DO PLAN	15
5.2. ESTABLECEMENTO DOS PROCEDEMENTOS DE CONSTITUCIÓN DOS DIFERENTES ÓRGANOS DE DIRECCIÓN	16
6. MEDIDAS DE PROTECCIÓN	16
7. AVISOS DE INFORMACIÓN Á POBOACIÓN	16
8. CATÁLOGO DE MEDIOS	17
9. IMPLANTACIÓN E MANTEMENTO	17

1. DEFINICIÓN E OBXECTIVOS

O Plan Territorial de Emerxencias Transfronteirizas (PTET) é un ferramenta ou instrumento técnico (sen alcanzar unha natureza normativa), que ten como finalidade dar aos diferentes territorios implicados unha solución organizativa e de coordinación estratéxica e integradora en materia de emerxencias fronte aos riscos definidos e identificados, con especial mención aqueles que deriven dos efectos do cambio climático, para os territorios transfronteirizos entre España e as áreas norte e centro de Portugal.

O PTET ten carácter de instrumento técnico que comprenderá un conxunto de procedementos de actuación que constituirán o sistema e dispositivo de resposta fronte a calquera situación de emerxencia que se produza no ámbito territorial ARIEM.

1.1. Obxectivos

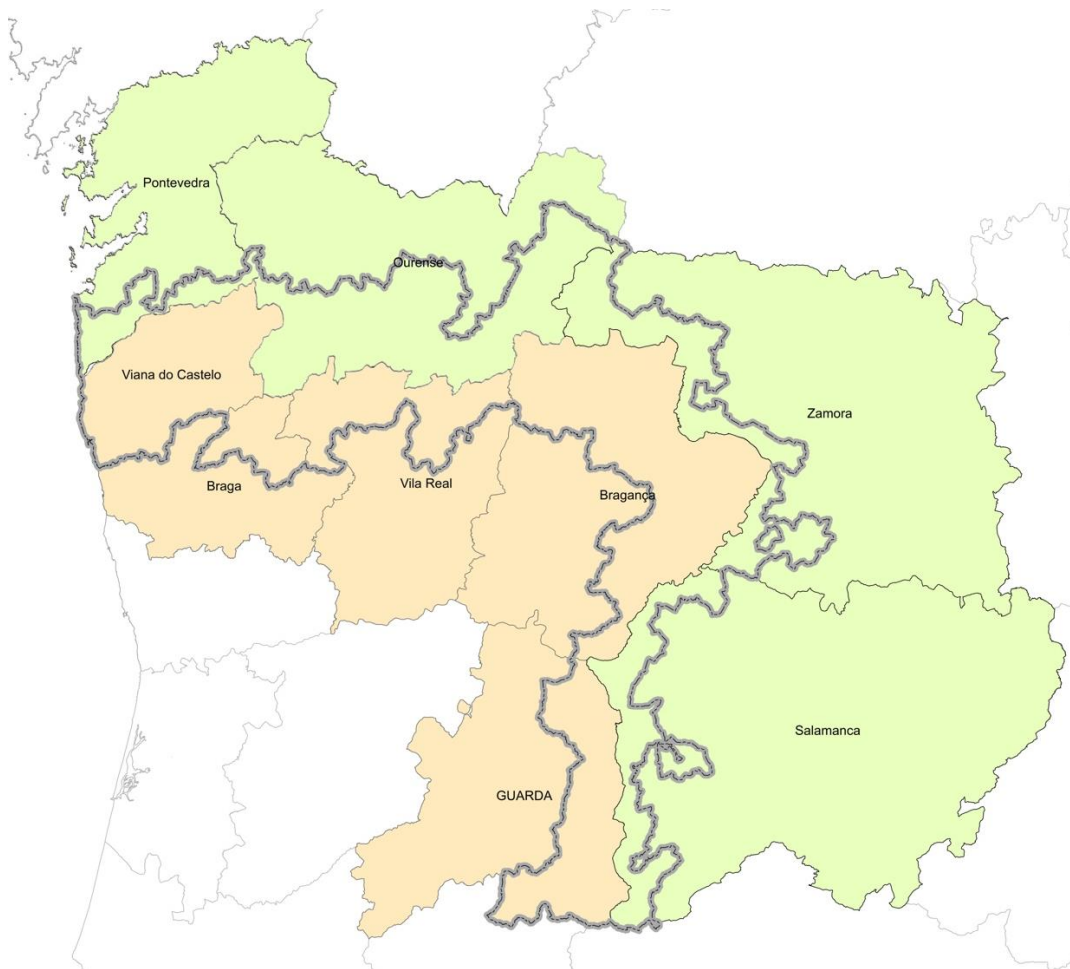
Ten como máxima a protección das persoas, o medio ambiente e o patrimonio que poida verse afectado. Todo iso, engloba unha adecuada planificación e definición das actuacións para alcanzar unha resposta rápida e eficaz ante situacións de emerxencias fronte aos riscos identificados e analizados, dentro dun marco de colaboración e resposta común por parte dos servizos operativos da zona ARIEM.

Ademais do citado obxectivo xeral, indícanse como obxectivos específicos os seguintes:

- Dispoñer dun estudo pormenorizado no cal se identifiquen, definan e delimiten os riscos da zona ARIEM, tanto de carácter natural como antrópico.
- Reforzar a capacidade operativa incorporando NTIC e novos medios para a prevención e xestión de riscos.
- Formar de maneira especializada na resposta aos riscos detectados.
- Sensibilizar á poboación sobre os riscos identificados, as vías de prevención e autoprotección.
- Inventariar os recursos existentes de intervención fronte as emerxencias.
- Definir un plan ou estratexia de actuación e resposta fronte a calquera situación de emerxencia.
- Harmonizar os procedementos técnicos a través da creación de modelos de organización común, procesos e estruturas transfronteirizas.
- Determinar a posibilidade de creación dunha Rede de Mando Operativo Único para a xestión conxunta.

2. INFORMACIÓN TERRITORIAL

A zona ARIEM preséntase como a área xeográfica obxecto do Plan Territorial de Emerxencias Transfronteirizas (PTET) e abarca un territorio transfronteirizo binacional España- Portugal coa seguinte distribución territorial para ambos os países:

Zona ARIEM.

A composición municipal da zona ARIEM para cada rexión distribúese segundo a seguinte listaxe:

Na Comunidade Autónoma de Galicia (dúas provincias):

- Provincia de Ourense: Termos municipais da Gudiña, A Mezquita, A Veiga, Baltar, Bande, Calvos de Randín, Cualedro, Entrimo, Laza, Lobeira, Lobios, Monterrei, Muiños, Ómbra, Os Blancos, Padrenda, Porqueira, Quintela de Leirado, Rairiz de Veiga, Riós, Sandiás, Sarreaus, Trasmiras, Vereia, Verín, Viana do Bolo, Vilar de Barrio, Vilar de Santos, Vilardevós e Xinzo de Limia.
- Provincia de Pontevedra: Termos municipais da Guarda, Arbo, As Neves, Crecente, O Porriño, O Rosal, Oia, Salvaterra de Miño, Tomiño e Tui.

Na Comunidade Autónoma de Castela e León (dúas provincias):

- Provincia de Zamora: Termos municipais de Alcañices, Bermillo de Sayago, Fariza, Fermoselle, Figueruela de Arriba, Fonfría, Hermisende, Lubián, Manzanal de Arriba,

Pedralba de la Pradería, Pías, Pino del Oro, Porto de Sarabia, Pobo de Sanabria, Rábano de Aliste, Requejo, Torregamones, Trabazos, Villar del Buey e Villardiega de la Ribera.

- Provincia de Salamanca: Termos municipais de Ahigal de los Aceiteros, La Alameda de Gardón, A Almedilla, Alberguería de Argañán, Aldeadávila de la Ribera, Aldea del Obispo, Barreuecopardo, La Bouza, Casa de Flores, Castillejo de Martín Viejo, Espeja, A Freguenada, Fuenteguinaldo, Fontes de Oñoro, Hinojosa de Douro, Masueco, Mieza, Navasfrías, El Payo, Pereña de la Ribera, Porto Seguro, San Felices de los Gallegos, Saucelle, Sobradillo, Vilvestre, Villar de Cervo e Villarino de los Aires.

En Portugal (5 Unidades Territoriais Estatísticas ou NUTS):

- Rexión Norte de Portugal(NUTS de Alto Trás- Móntesvos, Douro, Minho-Lima e Cávado): Termos municipais de Viana do Castelo, Caminha, Vila Nova de Cerveira, Valença, Monçao, Melgaço, Arcos de Valdevez, Ponche dá Barca, Ponche de Lima, Paredes de Coura, Terras de Bouro, Amares, Vieira do Minho, Montealegre, Chaves, Vinhais, Bragança, Vimioso, Miranda do Douro, Mogadouro e Freixo de Espada à Cinta.
- Rexión Centro de Portugal (NUT de Beiras e Serra dá Estrela): Termos municipais de Sabugal, Almeida e Figueira de Castelo Rodrigo.

3. IDENTIFICACIÓN E ANÁLISE DE RISCOS

3.1. Identificación

A identificación dos principais perigos que poden afectar o territorio da zona ARIEM e que poden producir danos ás persoas, os bens e o medio ambiente resulta fundamental.

A estes fenómenos ou sucesos denomínanse riscos e defínense principalmente en tres tipos:

- **Riscos naturais:** Son aqueles riscos debido a factores xeográficos e climatolóxicos. En ocasións son riscos predicibles en función da situación climatolóxica e xeográfica das zonas.
 - Seca.
 - Derrubamento e corremento de terreos ou terras
 - Nevadas.
 - Xeadas.
 - Inundacións.
- **Riscos tecnolóxicos:** Son aqueles causados pola aplicación e/ou o uso de tecnoloxías desenvoltas polo home, consecuencia do progreso industrial.
 - Transporte de mercadorías perigosas.
 - Factorías e almacenamento con risco químico.
 - Instalacións radioactivas.
 - Plantas subministradoras de enerxía ou servizos esenciais.

- Contaminación ambiental.
- Construcións de enxeñería civil.

• **Riscos antrópicos:** Son os producidos por actividades humanas que se foron desenvolvendo ao longo do tempo. Están directamente relacionados coa actividade e o comportamento do home.

- Incendios urbanos.
- Incendios forestais.
- Accidentes debido a tráfico terrestre.
- Accidentes en zonas de baño.
- Concentracións humanas.
- Risco doméstico.

A evolución dun sinistro, en múltiples ocasións, con leva á aparición doutros riscos. Así, unha catástrofe de orixe natural pode desenvolver outro risco, provocando unha catástrofe aínda maior, alterando por completo os medios e recursos necesarios para combater a emerxencia inicial.

3.2. Análise dos riscos

O método empregado fai un cálculo obxectivo dos riscos a través de varios índices. O índice de risco que estima o risco que ten un municipio de sufrir unha catástrofe, o índice de probabilidade que estima a posibilidade que se materialice ese risco e o índice de danos que estima as repercusións que tería ese evento ou suceso.

3.2.1. Índices empregados

3.2.1.1. Índice de probabilidade (IP)

O valor depende do número de veces que se pode repetir un suceso cando se dan condicións e circunstancias similares, en función dos seguintes valores:

IP = 0 – Inexistente.

IP = 2 – Sen constancia.

IP = 3 – Un suceso cada varios anos.

IP = 4 – Un ou máis sucesos ao ano.

3.2.1.2. Índice de danos (ID)

Este índice trata de analizar os efectos que produce sobre o municipio o impacto dun fenómeno determinado, tendo en conta factores como: os efectos sobre as persoas, os efectos sobre as infraestruturas e edificacións, efectos sobre o medio ambiente (atmosfera, auga, chan, fauna e flora) e número de falecidos.

Os valores asignados ao índice de danos previsibles (ID) por razón do risco son:

ID = 0 – Sen danos

ID = 1 – Pequenos danos materiais ao medio ambiente, sen afectados.

ID = 2 – Pequenos danos materiais ao medio ambiente, e/ou algún afectado.

ID = 5 – Importantes danos materiais ao medio ambiente, e/ou numerosos afectados, con interrupción transitoria nos servizos esenciais e con posibilidade dalgunha vítima mortal.

ID = 10 – Danos materiais moi graves, con interrupción sostida dos servizos esenciais ou danos irreparables ao medio ambiente e posibilidade dun número elevado de vítimas mortais.

3.2.1.3. Índice de risco (IR)

Para a descrición do risco, e a análise do mesmo, se parte dos índices de probabilidade (IP) e dos danos (IDE), mencionados anteriormente, para calcular o índice de risco (IR), que vén dado pola seguinte fórmula:

$$IR = IP \times ID$$

Matriz de riscos					
IP/ID	0	1	2	5	10
0	0	0	0	0	0
2	0	2	4	10	20
3	0	3	6	15	30
4	0	4	8	20	40

Táboa 1. Matriz de risco.

Segundo o valor obtido, pódese clasificar o nivel de risco (para cada risco en concreto) en:

Índice de risco	
Valor obtido	Nivel de risco
$IR \geq 20$	Moi Alto
$10 \leq IR \leq 15$	Alto
$6 \leq IR \leq 8$	Moderado
$IR \leq 4$	Baixo

Táboa 2. Niveis do índice de risco segundo o valor obtido.

3.2.2. Risco potencial de emerxencia

A zonificación territorial de acordo aos niveis de risco que presente o territorio, require coñecer os factores que inflúen nos devanditos riscos, como son a frecuencia dos sucesos e as súas causas, o nivel de poboación e a posibilidade de que poida ocorrer algún risco de carácter especial (risco químico, transporte de mercadorías perigosas, sismos, incendios forestais, nevadas, esvaramentos e correntamentos de terra e seca).

O risco potencial de que ocorra unha emerxencia determínase a partir dos seus tres compoñentes fundamentais: o risco estatístico, a vulnerabilidade poboacional e a posibilidade de que teña lugar algunha das chamadas emerxencias especiais.

3.2.2.1. Risco estatístico

Para o cálculo deste risco utilizáronse principalmente os datos estatísticos de varios anos do CIAE-112 Galicia, Emerxencias 112 de Castela e León e a Autoridade Nacional de Protección Civil de Portugal.

O factor frecuencia-casualidade determina a frecuencia con que teñen lugar as emerxencias en diferentes zonas do territorio e as causas que as producen.

A determinación do factor frecuencia-casualidade baséase no cálculo dos **índices de frecuencia e de casualidade**.

O **índice de frecuencia** estima a frecuencia media anual de emerxencias seguindo a seguinte expresión:

$$F_i = \frac{1}{a} \sum_1^a n_i$$

Sendo:

F_i = Frecuencia de emerxencias.

n_i = Número de emerxencias en cada ano.

a = número de anos.

O período de anos para o cálculo do índice de frecuencia en cada zona adaptouse aos datos de partida.

O índice refírese xeograficamente a cada termo municipal coa seguinte escala de valoración:

Clasificación do Índice de Frecuencia	
Índice de frecuencia	Frecuencia (F_i)
Moi baixo	< 50
Baixo	50 - 150
Moderado	150 – 375
Alto	375 – 1.000
Moi alto	> 1.000

Táboa 3. Clasificación do Índice de Frecuencia.

O **índice de casualidade** defínese como a frecuencia ponderada das emerxencias tendo en conta as distintas causas que se presentan en cada municipio da zona Ariem. Estímase seguindo a seguinte expresión:

$$C_i = \frac{1}{a} \sum_1^a \frac{\sum_1^7 c n_{ic}}{n_i}$$

Sendo:

C_i = Índice de causalidade

C = Coeficiente de perigo específico de cada causa.

n_{ic} = Número de incidencias de cada causa en cada ano.

a = Número de anos.

n_i = Número de incidencias en cada ano.

A determinación do coeficiente de perigo C, é puramente estatístico, asignando o maior valor ao tipo de incidencia máis frecuente ou tratando de establecer unha clasificación máis axustada ao perigo intrínseco de cada incidencia. Baixo este criterio os valores do coeficiente son os seguintes:

Determinación do coeficiente de perigosidade			
Tipoloxías	Nº incidencias	%	Coefficiente de perigosidade
Incendios urbanos	569	4,95	4,5
Incendios forestais	3867	33,61	4
Accidentes	5842	50,77	5
Mercadorías perigosas	41	0,36	1
Nevaradas e xeo	423	3,68	3
Inundacións	426	3,70	3,5
Derrubamentos correntes de terra ^e	338	2,94	2,5

Táboa 4. Determinación coeficiente de perigosidade.

Establecido o coeficiente de perigo o índice de causalidade refírese xeograficamente a cada municipio coa seguinte escala de valoración:

Clasificación do Índice de Causalidade	
Índice de causalidade	Causalidade (C_i)
Moi baixo	< 3,76
Baixo	3,76 – 3,97
Moderado	3,97 – 4,09
Alto	4,09 - 4,39
Moi alto	> 4,39

Táboa 5. Clasificación do Índice de Causalidade.

Para a integración do índice de frecuencia co índice de causalidade séguese a seguinte matriz de decisión:

		Moi baixo	Baixo	Moderado	Alto	Moi Alto
Índice de Frecuencia	Moi baixo	Moi baixo	Moi baixo	Baixo	Baixo	Moderado
	Baixo	Moi baixo	Baixo	Baixo	Moderado	Moderado
	Moderado	Baixo	Baixo	Moderado	Moderado	Alto
	Alto	Baixo	Moderado	Moderado	Alto	Moi alto
	Moi Alto	Moderado	Moderado	Alto	Moi alto	Moi alto

Táboa 6. Matriz de decisión para o índice estatístico.

3.2.2.2. Vulnerabilidade

A vulnerabilidade defínese como a previsión das consecuencias ou efectos negativos sobre as persoas, os bens e o medio ambiente, como resultado da materialización do risco que orixina a emerxencia.

Establecéronse uns rangos significativos, debido á necesidade de estratificar o territorio da zona Ariem, en función da seguinte clasificación:

Clasificación do Índice de Vulnerabilidade	
Índice de vulnerabilidade	Rangos de poboación (habitantes)
Moi baixo	< 2.500
Baixo	2.500 – 5.000
Moderado	5.000 – 10.000
Alto	10.000 – 20.000
Moi alto	> 20.000

Táboa 7. Matriz de decisión para o índice de vulnerabilidade.

Para os límites de clasificación contémplose que o 95,5% dos municipios da zona Ariem teñen unha poboación de menos de 20.000 habitantes, polo que se tomou este límite para establecer rangos inferiores.

3.2.2.3. Índice derivado dos riscos especiais

A integración dos valores dos Riscos de Emerxencias Especiais realízase tendo en conta o diferente perigo para a vida humana, para iso estableceuse unha clasificación destes riscos en tres grupos:

Perigosidade dos riscos especiais		
Alta	Media	Baixa
Risco químico	Risco sísmico	Nevaradas
Mercadorías perigosas	Incendios forestais	Esvaramentos de terras
	Inundacións	Seca

Táboa 8. Clasificación dos Riscos especiais segundo a súa perigosidade.

Para a obtención do Risco de Emerxencias Especiais séguese a seguinte fórmula:

$$\text{Índice derivado dos Riscos especiais} = 0,5x(\text{Risco químico} + \text{Transporte Mercadorías perigosas}) + 0,3x(\text{Risco sísmico} + \text{Incendios forestais} + \text{Inundacións}) + 0,2x(\text{Nevadas} + \text{Esvaramentos de terras} + \text{Seca})$$

O resultado da expresión anterior clasifícase da seguinte maneira:

Clasificación do Índice derivado dos Riscos especiais	
Clasificación	Intervalo
Moi baixo	< 0,42
Baixo	0,42 – 0,84
Moderado	0,84 – 1,26
Alto	1,26 – 1,68
Moi alto	> 1,68

Táboa 9. Clasificación do índice derivado dos Riscos especiais.

3.2.2.4. Cálculo do Risco potencial de emerxencia

O Risco potencial de emerxencia calcúlase como o sumatorio de cada un dos factores multiplicados por un coeficiente que varía en función da importancia considerada nesta análise:

$$\text{Risco potencial de emerxencia (R. P.E.)} = \text{Risco estatístico} + 2 \text{ Vulnerabilidade} + 3 \text{ Risco por emerxencias especiais}$$

Os valores resultantes clasifícanse segundo o seguinte:

Clasificación do Risco potencial de emerxencia	
Clasificación R.P.E.	Valor R.P.E.
Moi baixo	< 1,86
Baixo	1,86 – 3,72
Moderado	3,72 – 5,58
Alto	5,58 – 7,44
Moi alto	> 7,44

Táboa 10. Clasificación do Risco potencial de emerxencia.

3.3. Análise de resultados

Co resultado correspondente ao valor do Risco Potencial de Emerxencia (RPE) para cada un dos termos municipais é posible realizar unha descrición da situación de cada unha das partes da zona ARIEM.

3.3.1. Castela e León

Na parte de Castela e León a totalidade dos termos municipais presentan un valor do indicador de Risco Potencial de Emerxencia Baixo e tan só catro municipios cun valor moderado. Estes catro municipios, todos da provincia de Zamora son: Lubián, Pedralba de la Pradería, Pobo de Sanabria e Requejo. Estes catro municipios representan preto do 9% da poboación dos municipios da zona ARIEM de Castela e León e un 10% da superficie.

Risco Potencial de Emerxencia (RPE)				
		Baixo	Moderado	Total
Castela e León	Nº concellos	43	4	47
	Poboación	18.405	1.729	20.134
	Superficie (km ²)	3.039,96	327,51	3.367,47

Táboa 11. Resumen Risco Potencial de Emerxencia (RPE) dos concellos da zona ARIEM de Castela e León.

3.3.2. Galicia

Cun valor do Índice de Risco Potencial de Emerxencia (RPE) alto figuran tres termos municipais. A Guarda e O Porriño na provincia de Pontevedra e Verín na provincia de Ourense, nos que o motivo do valor do indicador é debido a unha vulnerabilidade poboacional alta, á causalidade das incidencias rexistradas e a unha Rocha especial media-alto. Estes tres termos están entre o cinco máis poboados da zona ARIEM de Galicia representando preto do 30% do total da poboación e un 5% da superficie.

Resumen Risco Potencial de Emerxencia (RPE)					
		Baixo	Moderado	Alto	Total
Galicia	Nº concellos	12	25	3	40
	Poboación	14.660	90.665	43.570	148.895
	Superficie (km ²)	1.170,30	2.496,40	175,80	3.842,50

Táboa 12. Resumen Risco Potencial de Emerxencia (RPE) dos concellos da zona ARIEM de Galicia.

No extremo oposto con valores do índice Baixos sitúanse doce termos municipais, once na provincia de Ourense e un na provincia de Pontevedra. Son termos municipais cunha vulnerabilidade poboacional Moi baixa e en canto ao Risco estatístico con frecuencias Moi baixas. Estes 12 municipios representan sobre o 10% da poboación total e un 30,5% da superficie.

Os restantes termos municipais, vinte e cinco, teñen un valor do índice moderado debido á causalidade das incidencias rexistradas e a un risco especial medio, maioritariamente.

3.3.3. Portugal

Mayoritariamente o índice de Risco Potencial de Emerxencia (RPE) dos concellos da zona ARIEM de Portugal ten un valor moderado. Dos vinte e catro municipios que forman a zona ARIEM, dezasete ten un valor moderado e representan case o 90% da poboación da zona ARIEM e o 74% da superficie.

Risco Potencial de Emerxencia (RPE)				
		Baixo	Moderado	Total
Portugal	Nº Concellos	7	17	24
	Poboación	43.990	358.315	402.305
	Superficie (km ²)	2.582,95	7.299,57	9.883

Táboa 13. Resumen Risco Potencial de Emerxencia (RPE) dos concellos da zona ARIEM de Portugal.

Os sete municipios restantes que presentan un valor baixo de Risco Potencial de Emerxencia son: Figueiras de Castelo Rodrigo, Freixo de Espada à Cinta, Melgaço, Paredes de Coura, Terras de Bouro, Vimioso e Vinhais.

4. ESTRUCTURA DO ÓRGANO DE DIRECCIÓN DO PLAN

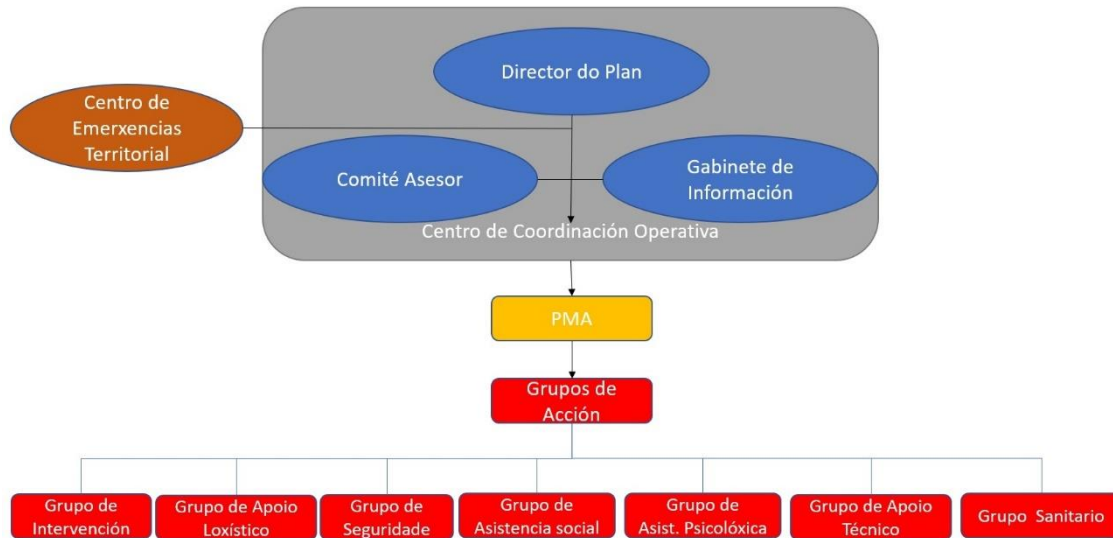
4.1. Estrutura, organización e función dos órganos de dirección.

O PTET ordena e permite a integración dos plans territoriais de protección civil involucrados na súa área de actuación en todos os ámbitos (nacional, autonómico, distrital, local) incluíndo tamén os diferentes plans de autoprotección.

4.1.1. Estrutura organizativa

Para unha plena operatividade do PTET, a organización das funcións de coordinación e dirección dos diferentes órganos participantes nunha emerxencia require unha estrutura organizativa con mando único, para evitar as duplicidades e os posibles problemas de xerarquías operacionais ou xurisdicionais que puidesen acontecer.

A estrutura organizativa deseñada ten por obxecto ser capaz de atender a diversidade de emerxencias que poidan presentarse de acordo coa seguinte organigrama:

Estrutura organizativa.

4.1.2. Dirección do plan

A Dirección do PTET prevalece, durante a activación do plan e no marco das funcións que ten encomendadas para a resolución da emerxencia, sobre o exercicio das funcións directivas de calquera autoridade pública territorial ou outros directores de plans na Zona ARIEM. Esta capacidade directiva implica a coordinación no desenvolvemento das competencias do resto de autoridades e directores de plans, quen conserva as funcións de dirección dos plans e servizos propios.

4.1.3. Definición do plan

A activación é a acción de poñer en marcha o plan en Fase de Emerxencia. O director do plan é o responsable de activar o mesmo a través dos medios que garantan a rapidez da declaración e a eficacia da resposta pública.

Defínense 4 niveis de activación ou situacións operativas en función das características da emerxencia. Analizadas a gravidade dos danos e a extensión da área afectada, defínense as seguintes situacións operativas de menor a maior gravidade: situación 0, situación 1, situación 2 e situación 3.

4.1.4. Funcións do director do plan

O director do PTET, como máximo responsable, adoptará as medidas que lle permitan, en función da tipoloxía da emerxencia e as circunstancias particulares nas que se desenvolve, facer fronte á mesma e paliar as súas consecuencias.

As funcións do director do PTET son:

- Declarar a activación do Plan no ámbito territorial correspondente e as súas diversas situacións.

- Ostentar a máxima representación do Plan no ámbito territorial correspondente #ante outros organismos públicos ou privados.
- Tomar decisións para a xestión da emerxencia no ámbito territorial correspondente.
- Activar a estrutura directiva do Plan da zona ARIEM.
- Convocar ao Comité Asesor.
- Ordenar a constitución do Gabinete de Información.
- Constituír o Centro de Coordinación Operativa
- Activar o Posto de Mando Avanzado (PMA) e os Grupos de Acción.
- Solicitar medios e recursos extraordinarios non asignados ao PTET en caso necesario.
- Cursar avisos e realizar notificacións ás Entidades locais e propoñer avisos ás autoridades do Estado/ s e doutras comunidades autónomas/distritos.
- Declarar o final da emerxencia e desactivar o PTET.
- Transferir información aos demais compoñentes do Plan a todos os niveis.
- Orientar, dirixir, supervisar e asegurar a implantación e o mantemento do PTET na zona ARIEM.

4.1.5. Comité asesor

É o órgano colexiado de asistencia á Dirección do PTET na execución das súas funcións, xa sexa con relación ás actuacións para a resolución da emerxencia, como no referente ao mantemento da operatividade do PTET. A Dirección poderá convocar á totalidade ou a parte dos seus membros, segundo considérese adecuado, de acordo coas necesidades de cada momento, así como as características e a gravidade da emerxencia.

4.1.6. Gabinete de comunicación

O Gabinete de Información é o órgano encargado de canalizar e supervisar toda a información que se forneza aos medios de comunicación. A información á poboación considerarase parte esencial na xestión dunha emerxencia e realizarase a través dun único portavoz oficial que será o director do PTET ou o/os responsable/s en quen este delegue, en función do ámbito xeográfico afectado.

4.1.7. Centros de Coordinación Operativa

O Centro de Coordinación Operativa é o órgano que conforma a estrutura de coordinación do PTET e nel intégranse o Director do PTET, o Comité Asesor e o Gabinete de Información.

A activación do PTET en cada un dos seus ámbitos esixe a constitución do correspondente Centro de Coordinación Operativa.

4.1.8. Posto de Mando Avanzado e Coordinador de operacións

O Posto de Mando Avanzado (PMA) executará as instrucións da Dirección do PTET cando este estea activado. En todo caso coordinará as actuacións dos medios materiais e humanos que

interveñan no lugar da emerxencia e actuará como ligazón coa Dirección do PTET, a través do Centro de Coordinación Operativa, nas proximidades do lugar onde acontece a emerxencia.

Segundo a natureza e gravidade da emerxencia, a Dirección do PTET poderá establecer e designar un ou varios PMA. O seu ámbito territorial será aquel que permita unha eficaz coordinación das intervencións. Como norma de carácter xeral activarase un só PMA.

O Coordinador de operacións realizará funcións de coordinación cando haxa máis dun PMA.

4.1.9. Grupos de Acción

Os Grupos de Acción son as unidades de actuación fronte á emerxencia, de carácter permanente, compostas por diferentes servizos ou organismos pero que realizan funcións homoxéneas e baixo a coordinación do Posto de Mando Avanzado.

De forma xenérica identifícanse 7 Grupos de Acción:

- Grupo de Intervención.
- Grupo de Apoio Loxístico.
- Grupo de Seguridade.
- Grupo de Asistencia Social.
- Grupo de Asistencia Psicolóxica.
- Grupo de Apoio Técnico.
- Grupo Sanitario.

4.2. Análise das posibilidades de establecemento dunha rede de mando operativo único

Moitas situacións de emerxencia afectan a unha área que corresponde a diferentes xurisdicións territoriais ou administrativas. E é frecuente atoparse medios de distintas xurisdicións que pertencen a servizos distintos, ben sexan públicos ou privados.

Unha rede de mando único implica o seguinte:

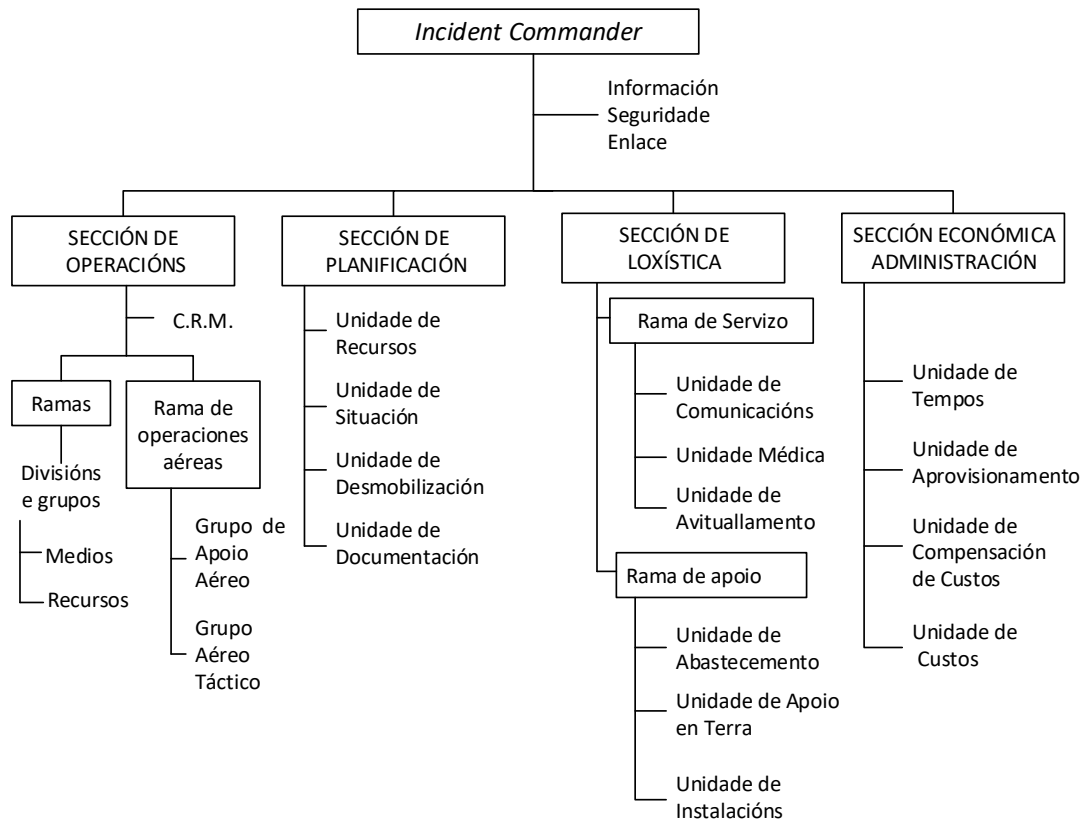
- Unha soa organización integrada para afrontar a emerxencia.
- Un Posto de Mando Único.
- A dirección da emerxencia realizarase baixo un plan de acción único e coordinado.
- Un sistema único de mobilización de recursos.

Analizando a situación actual na zona ARIEM atópanse os seguintes puntos a ter en conta que xeran dificultades ou problemas de seguridade á hora de participar nunha emerxencia:

- Cada socio utiliza sistemas de comunicación diferentes (TETRA, DMR, SIRDEE, SIRESP).
- Cada socio presenta diferentes tipoloxías de medios e organismos con distinta formación e mesmo distinta definición de índices de Risco.
- A transferencia de mando entre os socios é complexa e de adaptación dubidosa.
- Cada socio presenta diferentes denominacións dos medios actuantes.

- A comunicación bilateral e información recíproca é pouco fluída e de calidade insuficiente.

Por iso sería necesario e recomendable a implantación dunha rede de mando operativo único, baseada nun sistema organizativo que ten unha ampla traxectoria internacional como é o *Incident Command System*, do cal se mostra a continuación un diagrama completo de organización a nivel xeral.

Estrutura da rede de mando único *in situ*.

5. DEFINIÇÃO DO PLAN OU SISTEMÁTICA DE ACTUACIÓN FRENTE ÓS RISCOS DETECTADOS

Tendo en conta os niveis de emerxencia previamente establecidos nos plans territoriais de emerxencia de cada unha das Administracións Públicas existentes dentro da zona ARIEM, definíronse uns Niveis de Emerxencia de características similares aos xa existentes nos devanditos plans. O obxectivo desta similitude de escala nos niveis de emerxencia radica na intención de estandarizar ou homoxeneizar os mesmos para facilitar o entendemento e a cooperación entre as distintas áreas da zona ARIEM á hora de definir de igual forma e co mesmo criterio o nivel no que se engloba o suceso ou emerxencia ocorrido.

5.1. Establecemento das distintas fases e operativas do plan

Calquera que sexa o nivel de gravidade, a natureza e extensión do Risco ou os servizos e recursos a mobilizar, consideraranse segundo os graos de inmediatez do suceso catro fases principais:

- **Fase de seguimento:** escenarios previos a unha posible Fase de Alerta en que non se prevé emerxencia.

- **Fase de alerta:** escenarios nos que existan previsións de posibles emerxencias non manifestadas, pero que é posible o seu desencadeamento.
- **Fase de emerxencia:** precísase a activación e intervención dos servizos públicos de protección civil e emerxencias como consecuencia da ocorrencia dun suceso ou fenómeno que produce danos a persoas, bens ou ao medio ambiente.
- **Fase de recuperación ou rehabilitación:** comeza coa finalización da Fase de Emerxencia e cando se considere que non existen significativas posibilidades de reactivación.

5.2. Establecemento dos procedementos de constitución dos diferentes órganos de dirección

Para unha plena operatividade do PTET, establécense no plan catro niveles xerarquizados de dirección da emerxencia cuxa composición e actuación determínanse en función da gravidade da emerxencia, o seu alcance territorial e os servizos e recursos a mobilizar. Estes niveis ordenados de maior a menor xerarquía no plan son: Director do Plan, Centro de Coordinación, Posto de Mando Avanzado (PMA) e Grupos de acción.

6. MEDIDAS DE PROTECCIÓN

Un dos principios básicos de todo Plan Territorial de Emerxencias e unha das súas razóns principais de existencia, é o de protección da poboación que puidese resultar afectada polas consecuencias dunha emerxencia e dos membros dos Grupos de Acción que interveñen no lugar do accidente.

Para garantir a consecución destes obxectivos fundamentais da maneira máis eficiente posible, defínense unha serie de medidas de protección agrupadas en catro direccións principais:

- Medidas de protección á poboación.
- Medidas de protección ao medio ambiente.
- Medidas de protección a bens.
- Medidas de Rehabilitación.

7. AVISOS DE INFORMACIÓN Á POBOACIÓN

A información á poboación está orientada ao coñecemento, sensibilización e concienciación da poboación ou de singulares colectividades, das Rochas que lles afectan e as medidas de protección. Esta información presenta tres fases ou momentos ben definidos que son:

- Antes de materializarse a emerxencia, que se define como “Información Preventiva”.
- Unha vez que se produciu a emerxencia, definida como “Información de Emerxencia”.
- Unha vez notificado o fin da emerxencia e volta á normalidade definida como “Información Post-Emerxencia”.

8. CATÁLOGO DE MEDIOS

Os plans territoriais de emerxencias das comunidades autónomas/distritos que conforman a zona ARIEM, dispoñen dun catálogo de medios e recursos que permite aos Centro de Atención de Emerxencias correspondentes coñecer as características e localizar, tanto a localización do propio medio como a persoa de contacto a quen hai que dirixirse para mobilizalos, de forma rápida e eficaz, para actuar ante emerxencias ou sinistros.

Serán medios e recursos adscritos ao PTET, todos aqueles de titularidade dos municipios que forman a zona ARIEM, así como, os de titularidade nacional, autónoma e provincial localizados nos devanditos municipios.

9. IMPLANTACIÓN E MANTEMENTO

Para conseguir que o PTET sexa operativo, é necesario un conxunto de accións que deben levar a cabo para asegurarse que os procedementos incluídos no PTET son plenamente operativos, asegurando a súa actualización e adaptación a posibles modificacións.

Para iso deben realizarse varios pasos:

- Aprobación e homologación do plan: realizado polas administracións competentes.
- Programa de implantación: no cal se terá en conta a formación do persoal interviniente, a divulgación do plan e a información á poboación.
- Mantemento da operatividade: que se realizará mediante un programa de exercicios e simulacros, cunha revisión e actualización periódica anual.